

Rolnummer 1690
Arrest nr. 85/2000 van 5 juli 2000

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 14 van de wet van 3 juli 1967 betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, gesteld door de Correctionele Rechtbank te Brussel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters H. Boel, E. Cerexhe, A. Arts, R. Henneuse en E. De Groot, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 25 mei 1999 in zake de procureur des Konings, Gil B., L.B., Giuseppe B., P.G., M.R., A.R., het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van Charleroi, de n.v. Royale Belge, de Gemeenschappelijke Verzekeringskas tegen Arbeidsongevallen P & V, P.R., W.P., het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de stad Brussel, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 2 juni 1999, heeft de Correctionele Rechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 14 van de wet van 3 juli 1967 betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, door, wanneer het ongeval wordt veroorzaakt door de werkgever van het slachtoffer of door een aangestelde van die werkgever, een onderscheid te maken tussen de slachtoffers van een arbeidsongeval en de slachtoffers van een ongeval op de weg naar of van het werk en door louter op basis van dat onderscheid de slachtoffers van een arbeidsongeval uit te sluiten van de volledige gemeenrechtelijke schadeloosstelling die aan elke burger en ook aan het slachtoffer van een ongeval op de weg naar of van het werk toekomt, de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

Op 15 februari 1990 deed zich te Brussel een verkeersongeval voor waarbij A.R. betrokken was, die haar voertuig bestuurde om zich naar een opleidingscursus te begeven. In het voertuig hadden drie van haar collega's plaatsgenomen, G.S., A.G. en M.R.

Op het ogenblik van de feiten waren A.R. en haar collega's in dienst van hun werkgever, het O.C.M.W. van Charleroi.

Ten gevolge van dat ongeval zijn A.G. en G.S. overleden en M.R. verwond.

De slachtoffers of hun rechthebbenden zijn schadeloos gesteld overeenkomstig de bepalingen van de wet van 3 juli 1967 betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector.

A.R. is vervolgd voor de Correctionele Rechtbank te Brussel, met name wegens onvrijwillige slagen en verwondingen. Het O.C.M.W. te Charleroi is gedagvaard als burgerlijk aansprakelijke voor A.R.

De n.v. Royale Belge is in die zaak vrijwillig tussengekomen als verzekeraar « burgerlijke aansprakelijkheid motorrijtuigen » van A.R.

In het kader van dat geding hebben verscheidene partijen zich burgerlijke partij gesteld tegen A.R., het O.C.M.W. van Charleroi en de n.v. Royale Belge.

Bij vonnis van 16 mei 1997 heeft de vijfde kamer van de Arbeidsrechtbank te Brussel beslist dat het ongeval moest worden beschouwd als een arbeidsongeval. Uit die kwalificatie volgt dat de beklagde, haar verzekeraar en het O.C.M.W. van de stad Charleroi de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling van de slachtoffers en hun rechthebbenden op basis van artikel 14, §1, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de

schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector hebben betwist. Die bepaling voorziet immers in een verschillende regeling in verband met de schadeloosstelling van slachtoffers naargelang het gaat om een ongeval op de weg van en naar het werk of om een arbeidsongeval.

Aan het Hof wordt door de Correctionele Rechtbank te Brussel een vraag gesteld over de bestaanbaarheid van dat verschil in behandeling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 2 juni 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 13 juli 1999 heeft voorzitter in functie de termijn voor het indienen van een memorie verlengd tot 30 september 1999.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 13 juli 1999 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikking van 13 juli 1999.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 augustus 1999.

Memories zijn ingediend door :

- M.R., wonende te 6001 Marcinelle, rue de l'Ange 16, bij op 25 augustus 1999 ter post aangetekende brief;
- de Gemeenschappelijke Verzekeringskas tegen Arbeidsongevallen P & V, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 1210 Brussel, Koningsstraat 151, bij op 8 september 1999 ter post aangetekende brief;
- Gil B., L.B. en Giuseppe B., samenwonende te 7140 Morlanwelz-Mariemont, Résidence du Pachy 24, en P.G., wonende te 6230 Pont-à-Celles, rue Bois Loué 30, bij op 28 september 1999 ter post aangetekende brief;
- de n.v. Royale Belge, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 1170 Brussel, Vorstlaan 25, bij op 28 september 1999 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 30 september 1999 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 12 oktober 1999 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikkingen van 30 november 1999 en 31 mei 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 2 juni 2000 en 2 december 2000.

Bij beschikking van 3 mei 2000 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 24 mei 2000.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 4 mei 2000 ter post aangetekende brieven.

Om agendaredenen heeft het Hof de zaak verdaagd tot 25 mei 2000; van die beslissing zijn de partijen en hun advocaten op de hoogte gebracht bij op 11 mei 2000 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 25 mei 2000 :

- zijn verschenen :

. Mr. D. Coco *loco* Mr. P. Dewit, advocaten bij de balie te Brussel, voor M.R.;

. Mr. S. Libeer, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Gemeenschappelijke Verzekeringkas tegen Arbeidsongevallen P & V;

. Mr. G. Derreveaux *loco* Mr. B. Roland, advocaten bij de balie te Charleroi, voor Gil B., L.B., Giuseppe B. en P.G.;

. Mr. L. Austraet, advocaat bij de balie te Brussel, voor de n.v. Royale Belge;

. Mr. O. Dugardyn, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. P. Devers, advocaat bij de balie te Gent, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers E. Cerecke en H. Boel verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verzekeraar van het burgerlijk aansprakelijke O.C.M.W.

A.1.1. De stelling volgens welke de burgerlijke rechtsvordering van het O.C.M.W. onontvankelijk is, moet worden verworpen omdat de interpretatie van artikel 14, § 1, van de voormelde wet, waarbij de mogelijkheid van burgerlijke partijstelling wordt uitgesloten en dus een volledige schadeloosstelling van het slachtoffer van een ongeval wordt verhinderd, wanneer dat ongeval gebeurt onder het gezag van zijn werkgever, een discriminatie vormt die in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.1.2. Het Hof heeft zich reeds uitgesproken over de kwestie in het kader van de interpretatie van artikel 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, dat van toepassing is in de privé-sector en waarvan de inhoud identiek is met artikel 14, § 1, van de wet van 3 juli 1967.

Bij arrest nr. 3/97 van 16 januari 1997 (*Belgisch Staatsblad* van 21 februari 1997) heeft het Hof voor recht gezegd :

« artikel 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet indien het in die zin wordt uitgelegd dat het, volgens de gemeenrechtelijke regels inzake burgerlijke aansprakelijkheid, een volledige schadevergoeding weigert aan de werknemer die het slachtoffer is van een verkeersongeval dat onopzettelijk is veroorzaakt door zijn werkgever, diens lasthebbers of aangestelden, terwijl die werknemer onder het gezag van zijn werkgever staat; »

maar :

« artikel 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet indien het in die zin wordt uitgelegd dat het, volgens de gemeenrechtelijke regels inzake burgerlijke aansprakelijkheid, een volledige schadevergoeding toekent aan de werknemer die het slachtoffer is van een

verkeersongeval dat onopzettelijk is veroorzaakt door zijn werkgever, diens lasthebbers of aangestelden, zelfs terwijl die werknemer onder het gezag van zijn werkgever staat ».

Aangezien de draagwijdte en de inhoud van de bepalingen van de wet van 10 april 1971 soortgelijk zijn met die van de wet van 3 juli 1967, dient artikel 14 van de wet van 3 juli 1967 te worden geïnterpreteerd volgens de in het voormelde arrest door het Hof aangegeven modaliteiten.

Standpunt van de erfgenamen van E.H., van P.G. en van M.R.

A.2. Al die tussenkomende partijen nemen dezelfde stelling aan als die van de verzekeraar van het O.C.M.W. van de stad Charleroi.

Standpunt van de verzekeraar van A.R.

A.3. Artikel 46 van de wet van 10 april 1971, dat van toepassing is op de werknemer-slachtoffer in de privé-sector en dat het voorwerp heeft uitgemaakt van het arrest nr. 3/97 van 16 januari 1997 van het Arbitragehof, en artikel 14 van de wet van 3 juli 1967, dat van toepassing is op de werknemer-slachtoffer in de overheidssector, betreffen categorieën van personen en werkgevers die aan verschillende stelsels zijn onderworpen.

Het Hof dient dus te zeggen in welke mate artikel 14 van de wet van 3 juli 1967, dat van toepassing is op de schadevergoeding voor arbeidsongevallen waarvan de werknemers van de overheidssector het slachtoffer zijn, verenigbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Standpunt van de Ministerraad

A.4. De bewoordingen van artikel 14 (§§ 1 en 2) van de wet van 3 juli 1967 betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, zijn gelijkwaardig of vergelijkbaar met die van artikel 46 (§§ 1 en 2) van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 (van toepassing in de privé-sector).

In verband met een soortgelijke prejudiciële vraag, die echter betrekking heeft op artikel 46 van de wet van 10 april 1971, en die vergelijkbaar is met die welke thans is gesteld, heeft het Hof zich uitgesproken in het arrest nr. 3/97 van 16 januari 1997.

De Ministerraad verwijst naar dat arrest (met name naar de overwegingen B.6.1 en B.6.2).

- B -

B.1.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de verenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van artikel 14 van de wet van 3 juli 1967 betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector (*Belgisch Staatsblad* van 10 augustus 1967), zoals het is gewijzigd bij artikel 8 van de wet van 13 juli 1973, dat luidt :

« Art. 14. § 1. Ongeacht de uit deze wet voortvloeiende rechten blijft de rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid mogelijk voor de getroffene of zijn rechthebbenden :

1° tegen de personeelsleden die het arbeidsongeval of de beroepsziekte opzettelijk hebben veroorzaakt;

2° tegen de in artikel 1 bedoelde rechtspersonen of instellingen voor zover het arbeidsongeval of de beroepsziekte aan de goederen van de getroffene schade heeft veroorzaakt;

3° tegen de personen, behalve de in artikel 1 bedoelde rechtspersonen of instellingen en de leden van hun personeel, die voor het ongeval aansprakelijk zijn;

4° tegen de in artikel 1 bedoelde rechtspersonen of instellingen tot wier personeel de getroffene behoort of tegen de andere leden van dat personeel wanneer het ongeval zich op de weg naar en van het werk heeft voorgedaan.

[...] »

B.1.2. Artikel 2 van de voormelde wet van 3 juli 1967, zoals gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 13 juli 1973, definieert het arbeidsongeval als volgt :

« Onder arbeidsongeval wordt verstaan het ongeval dat zich tijdens en door de uitoefening van het ambt heeft voorgedaan en dat een letsel veroorzaakt.

Het ongeval overkomen tijdens de uitoefening van het ambt wordt, behoudens tegenbewijs, geacht door de uitoefening van het ambt te zijn overkomen. »

Het derde lid van hetzelfde artikel voegt daaraan toe :

« Worden eveneens beschouwd als arbeidsongevallen :

1° het ongeval overkomen op de weg naar en van het werk dat aan de vereisten voldoet om dit karakter te hebben in de zin van artikel 8 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971;

[...] ».

Het vijfde lid van het artikel bepaalt :

« Het personeelslid bedoeld in artikel 1 wordt geacht zich te bevinden op de plaats waar hij zijn dienst uitoefent wanneer hij :

1° een verlof of een vrijstelling van zijn dienst bekomt om deel te nemen aan de werkzaamheden van de commissies en comités opgericht in de vakorganisatie waarvan hij lid is;

[...]

3° uitdrukkelijk vergunning krijgt om deel te nemen aan beroepsvormingsactiviteiten. »

B.2. Artikel 14 van de voormelde wet van 3 juli 1967 voert in paragraaf 1 ervan, ten aanzien van de personen die het slachtoffer zijn van een verkeersongeval dat onopzettelijk is veroorzaakt door publiekrechtelijke rechtspersonen of instellingen bedoeld in artikel 1 van de bovenvermelde wet zoals die is gewijzigd bij artikel 64 van de wet van 20 december 1995, en die op de bij die wet gegarandeerde schadeloosstelling aanspraak kunnen maken, een verschil in behandeling in tussen de slachtoffers van een arbeidsongeval en de slachtoffers van een ongeval op de weg naar en van het werk, in zoverre enkel slachtoffers van die laatste categorie, naast de vorderingen die gebaseerd zijn op de rechten die voortvloeien uit de voormelde wet, bij de rechtbank een aansprakelijkheidsvordering kunnen instellen tegen de bovenvermelde publiekrechtelijke rechtspersonen of instellingen.

B.3. De wet betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector strekt «ertoe het personeel van de overheidsdiensten van een regeling te laten genieten die de vergelijking kan doorstaan met het in de privé-sector toegepaste stelsel». Ook al «[is er] van een eenvoudige uitbreiding van het stelsel van de privé-sector tot de openbare sector [...] dus geenszins sprake » (*Parl. St.*, Kamer, 1966-1967, nr. 339, Verslag, p. 2), toch merkt men op dat wat betreft de definiëring van de begrippen arbeidsongeval, ongeval op de weg naar en van het werk en beroepsziekte, het «parallellisme met de privé-sector [...] daarbij volledig [wordt] doorgetrokken» (*ibid.*, p. 5). Bovendien vloeit het in B.2 beschreven verschil in behandeling voort uit het parallellisme dat is aangenomen voor de formulering van artikel 14, § 1, van de wet van 3 juli 1967 met die van artikel 19 van de wet betreffende de arbeidsongevallen zoals die was gewijzigd bij de wet van 11 juni 1964. Die bepaling is overgenomen in artikel 46 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

B.4.1. In zijn arrest nr. 3/97 van 16 januari 1997 (*Belgisch Staatsblad* van 21 februari 1997) heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 46 van de voormelde wet van 10 april 1971 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schond in zoverre het, volgens de gemeenrechtelijke regels inzake burgerlijke aansprakelijkheid, een volledige schadevergoeding weigert aan de werknemer die het slachtoffer is van een verkeersongeval dat onopzettelijk is veroorzaakt

door zijn werkgever, diens lasthebbers of aangestelden, terwijl die werknemer onder het gezag van zijn werkgever staat.

B.4.2. Rekening houdend met het feit dat uit de voormelde parlementaire voorbereiding van de wet van 3 juli 1967 duidelijk volgt dat de wetgever voor de werknemers van de privé-sector en die van de openbare sector een vergelijkbaar stelsel heeft willen vaststellen voor wat in het bijzonder de regeling van schadeloosstelling betreft van slachtoffers van een arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar en van het werk, dient, om dezelfde redenen als vermeld in B.2.2 tot B.5.2 van het voormelde arrest nr. 3/97, een bevestigend antwoord te worden gegeven op de prejudiciële vraag.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 14 van de wet van 3 juli 1967 betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het, volgens de gemeenrechtelijke regels inzake burgerlijke aansprakelijkheid, een volledige schadevergoeding weigert aan het slachtoffer van een verkeersongeval dat onopzettelijk is veroorzaakt door de publiekrechtelijke rechtspersonen of instellingen bedoeld in artikel 1 van de voormelde wet, terwijl de veroorzaker van het ongeval zich onder het gezag van laatstgenoemden bevindt.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 5 juli 2000.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior